

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle väestön rekisteröinnistä Viron kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi kotikuntalain 6 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle väestön rekisteröinnistä Viron kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi kotikuntalain 6 §:n muuttamisesta (HE 23/2023 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Silja Kantonen, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Antti Helin, valtiovarainministeriö
- ylijohtaja Timo Salovaara, Digi- ja väestötietovirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ulkoministeriö
- Tietosuojavaltuutetun toimisto
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Ahvenanmaan valtionvirasto - Statens ämbetsverk på Åland

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan hallituksen ja Viron tasavallan hallituksen välillä tehdyn sopimuksen väestön rekisteröinnistä sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan sopimuksen edellyttämiä muutoksia kotikuntalakiin.

Sopimuksen tarkoituksena on tukea väestön liikkuvuutta Suomen ja Viron välillä sekä helpottaa väestön rekisteröintiä sopimusvaltioissa. Tarkoituksena on, että henkilöllä voisi olla rekisteröity vakituinen asuinpaikka ainoastaan yhdessä sopimusvaltiossa kerrallaan ja että muuton yhteydessä asuinpaikasta päätettäisiin tulovaltiossa molempien valtioiden väestörekistereiden osalta. Samalla sopimuksella pyritään varmistamaan, että henkilö ei maiden välillä muuttaessaan jäisi väliaikaisesti asuinpaikkaa. Sopimuksella edistetään myös väestötietojen vaihtoa maiden väestötietojärjestelmien välillä. Sopimusvaltiossa asuvan henkilön, joka muuttaa toiseen sopimusvalti-

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2023 vp

oon, ei tarvitsisi esittää erillisiä todistuksia sellaisista tiedoista, jotka viranomaiset vaihtavat sopimuksen nojalla. Ilmoitusmenettelyssä rekisteriviranomaisten välillä käytettäisiin sähköisiä menetelmiä.

Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on vastaanotettu viimeinen niistä kirjallisista ilmoituksista, joilla valtiot ovat ilmoittaneet toisilleen diplomaattiteitse, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät kansalliset oikeudelliset vaatimukset on täytetty. Esitykseen sisältyvät laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laki kotikuntalain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Käsiteltävänä olevan Suomen ja Viron välisen väestön rekisteröintiä koskevan sopimuksen tarkoituksena on tukea väestön liikkuvuutta maiden välillä. Sopimuksella helpotetaan maasta toiseen muuttavien henkilöiden asiointia viranomaisissa sekä parannetaan väestötietojärjestelmän tietojen eheyttä ja ajantasaisuutta.

Tarkoituksena on, että henkilöllä voi olla rekisteröity vakituinen asuinpaikka vain yhdessä sopimusvaltiossa kerrallaan ja että muuton yhteydessä asuinpaikasta päätetään samalla kertaa molemmissa valtioissa. Lisäksi pyritään varmistamaan, ettei henkilö jää maiden välillä muuttaessaan vaille vakinaista asuinpaikkaa. Sopimusvaltiossa asuvan henkilön, joka muuttaa toiseen sopimusvaltioon, ei tarvitse esittää erillisiä todistuksia sellaisista tiedoista, jotka viranomaiset vaihtavat sopimuksen nojalla. Valiokunta pitää tärkeänä, että sopimuksen avulla voidaan parantaa väestötietojen kattavuutta ja ajantasaisuutta sekä vähentää hallinnollista taakkaa.

Sopimuksessa tarkoitettu tietojenvaihto maiden viranomaisten välillä koskee yhtäältä Suomen ja Viron välillä muuttavia henkilöitä heidän kansalaisuudestaan riippumatta sekä toisaalta jatkuvaa tietojenvaihtoa sopimusvaltiossa asuvista toisen sopimusvaltion kansalaisista. Sopimuksessa tarkoitettut tiedot vaihdetaan maiden välillä ensisijaisesti sähköisesti ja automatisoidusti, minkä vuoksi sopimuksessa on määräykset myös tietojärjestelmien turvallisuudesta.

Molemmissa sopimusvaltioissa sovelletaan EU:n yleistä tietosuojasetusta. Sopimuksen määräykset eivät vaikuta yleisen tietosuojasetuksen soveltamiseen, vaan tarkoituksena on hallituksen esityksen perustelujen mukaan käyttää yleisen tietosuojasetuksen mukaista kansallista liikumavaraa, jonka puitteissa säädetään käsiteltävistä henkilötiedoista, niiden luovuttamisesta ja käyttötarkoituksesta. Kyse on rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen täyttämisestä, jonka perusteista säädetään rekisterinpitäjään sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä. Sopimuksessa on myös määräykset menettelyistä, joilla turvataan tietojen täsmällisyyttä ja eheyttä tilanteessa, jossa tietoja vaihdetaan sähköisessä muodossa säännöllisesti ja vaihdettavat tiedot koskevat suurta henkilömäärää. Sopimusmääräysten avulla pyritään hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä. Valiokunta korostaa tietosuojan ja tietoturvan merkitystä sopimuksen mukaisessa tietojenvaihdossa.

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2023 vp

Valiokunta toteaa selvytyksen vuoksi, että sopimus ei vaikuta henkilön oikeuteen muuttaa Suomeen ja oleskella Suomessa, josta säädetään ulkomaalaislaissa (301/2004) eikä kotikunnan määräytymiseen, josta säädetään kotikuntalaissa (201/1994). Lisäksi valiokunta toteaa, että Pohjoismaiden välillä muutettaessa sovelletaan kotikuntalain säännösten ohella Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välistä väestön rekisteröintiä koskevaa sopimusta (SopS 96/2006). Mainittu pohjoismaainen sopimus on toiminut pohjana Suomen ja Viron väliselle valtiosopimukselle, jonka soveltamisalan mukaisesti muuttoihin on tarkoitus soveltaa samanlaisia hallinnollisia käytäntöjä kuin Pohjoismaiden välisiin muuttoihin.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa Suomen ja Viron välillä tehdyn väestön rekisteröintiä koskevan sopimuksen hyväksymistä sekä hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 23/2023 vp tarkoitetun sopimuksen.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 23/2023 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Helsingissä 17.11.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Laura Meriluoto vas
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Ben Zyskowitz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo